

Speelvoorzieningen gemeente Terneuzen beleidsplan

“Van kinderspeeltuin naar ontmoetingsplek voor iedereen”

Mensen samenbrengen en in beweging krijgen, dat is het doel van dit nieuwe speelvoorzieningenbeleid. Wij vinden het belangrijk dat kinderen de ruimte krijgen om te spelen. Het is een basisvoorwaarde om gezond en positief op te groeien. Maar de speelvoorzieningen kunnen meer integraal deel uitmaken van sport, spelen en elkaar ontmoeten. We staan niet voor niets voor een gezonde, inclusieve samenleving. Iedereen moet kunnen spelen, bewegen of ontmoeten. Of je nu jong of oud bent, een beperking hebt, fysieke ongemakken kent, minder geld hebt of je eenzaam voelt.

We gaan van kinderspeeltuin naar ontmoetingsplek voor iedereen. We zien een centrale openbare ruimte voor ons met mogelijkheden om te spelen, bewegen en ontmoeten. Dat doen we door samen te kijken naar wat er al is en hoe we dat beter kunnen maken voor een grotere doelgroep. Het verschil maken we door inwoners te betrekken en de voorzieningen samen met jongeren en omwonende in te richten. Zij zijn de toekomst en maken er het meest gebruik van. Ook sluiten we zoveel mogelijk aan bij de initiatieven die er al zijn, zoals de buitenspeeldagen en speelweken. Het bestuursakkoord 2022-2026 ‘Goed leven in Terneuzen’ geeft richting aan dit vernieuwde beleid.

De ideale mix aan inwoners hebben we al. Nu is het aan ons om samen met hen ook de ideale ontmoetingsplek te creëren. Spelen, bewegen en ontmoeten voor iedereen!

Wethouder Sonja Suij
Portefeuillehouder jeugd, volksgezondheid & onderwijs

Inleiding

Voor u ligt de herijking van het beleidsplan speelvoorzieningen in de gemeente Terneuzen. Het vorige plan was, gezien de looptijd tot 2014, toe aan vernieuwing. Met de herijking van dit plan geven we uitvoering aan het beleidskader sociaal domein ‘Iedereen aan boord’¹ en het bestuursakkoord ‘Goed leven in Terneuzen. Verder bouwen aan een duurzame toekomst’². Belangrijke speerpunten hierin zijn het tegemoet komen aan de speelbehoefte en bevorderen van bewegen en buitenspelen van kinderen en jongeren (jeugd). Maar ook het inventariseren (met jongeren) van de behoefte aan ontmoetingsplekken voor jeugd 0-18 jaar, met name 12+. In het uitvoeringsplan beschrijven we wat er al gedaan is en wat er nog moet gebeuren om de speerpunten uit dit plan te realiseren.

Spelen en bewegen in de buitenruimte is al lang niet meer iets voor alleen kinderen. Ook steeds meer volwassenen bewegen in de buitenruimte. Volwassenen met kinderen proberen, zowel voor zichzelf tijd te vinden om te bewegen, als opnieuw te genieten van de speeltoestellen samen met hun kind. Ook ontmoeten zij andere ouders in de speelvoorziening of op straat. De behoefte om buiten te bewegen om gezond te worden of te blijven is groot³. Daarnaast is er een groeiende groep van ouderen die met hun kleinkinderen naar de speelvoorziening gaat. Hierbij zijn het sociale aspect en het thema ‘ontmoeten’ belangrijke doelen. Het sociale toezicht (op bijvoorbeeld eenzaamheid of onwenselijk gedrag en vandalisme) neemt toe, doordat er meer leeftijdsgroepen gebruik maken van de speelvoorziening.

Daarom is een speelvoorziening een ontmoetingsplek voor jong en oud. Het is een plek waar de jeugd (samen) speelt, ontmoet, plezier heeft, en uitgedaagd wordt. De speelvoorziening moet een veilige, zichtbare en centrale plek in de buurt zijn. Het is belangrijk dat kinderen gezond zijn en buiten kunnen spelen. Zoals het bestuursakkoord aangeeft is een goed leven een gezond leven. We zetten daarom in op een gezonde gemeente. Wij willen dat speelvoorzieningen aansluiten bij de behoeftes van onze jeugd. Daar investeren wij in. Bij vervanging van bestaande speeltoestellen en het creëren van speelvoorzieningen overleggen we met de omgeving en de jeugd. Dit staat ook in het bestuursakkoord zo beschreven. Het proces rondom speelvoorzieningen vernieuwen, vervangen of plaatsen werkten we uit in dit beleidsplan en dient als toetsingskader. Bijkomende kaders zijn de richtlijnen van het Nederlands Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen (NWSAS).

1) <https://repository.officiële-overheidspublicaties.nl/externebijlagen/exb-2022-3466/1/bijlage/exb-2022-3466.pdf>

2) <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR680064>

3) <https://www.loketgezondleven.nl/gezondheidsthema/sport-en-bewegen/cijfers-en-feiten-sport-en-bewegen>

De doelstelling van dit plan is het maatschappelijke resultaat bevorderen van spelen, bewegen en ontmoeten. Dit doen we door het integraal realiseren en in stand houden van voldoende speelvoorzieningen. Deze voorzieningen zijn kwalitatief goed en bieden voldoende uitdaging. Ook investeren we in inclusieve en openbaar toegankelijke speelvoorzieningen. De ligging van deze speelvoorzieningen is centraal in de diverse kernen van de gemeente Terneuzen. We houden hierbij rekening met verschillende leeftijdsgroepen. We willen van de speelvoorzieningen een plek maken waar jong tot oud elkaar ontmoeten en volwassenen kunnen samenkomen terwijl de kinderen samen spelen.

Bestuursakkoord 2022-2026

De relevante richtlijnen en uitgangspunten van dit beleid sluiten aan bij het speerpunt: *“Speelvoorzieningen laten aansluiten bij behoeften om eigentijds en aantrekkelijk het spelen te stimuleren”* en *“Inventariseren met jongeren van hun behoefte naar ontmoetingsplekken voor jeugd 0-18 jaar, met name 12+”* uit het bestuursakkoord 2022-2026 Thema jeugd & onderwijs. Andere belangrijke speerpunten in het bestuursakkoord van toepassing op dit beleidsstuk zijn:

Thema zorg & gezondheid:

- Aanbod buurthuizen en welzijnsaccommodaties laten aansluiten bij behoeften inwoners mede door ondersteuning van professionele opbouwwerkers/medewerkers.
- Positieve intentie om mee te werken aan ondersteunende initiatieven op het gebied van inclusie/diversiteit via inclusieagenda.
- Verschillende specifieke uitkeringen (SPUK) zoals Gezond in de Stad (GIDS) , IZA/GALA en Sportakkoord II

Thema goed bestuur:

- Inwoners en organisaties via participatie actief betrekken, open staan voor ideeën en steeds benaderbaar zijn voor vragen. Onder meer via de nieuwe participatieverordening en het uitdaagrecht. Het uitdaagrecht is op dit moment opgenomen in het wetsvoorstel ‘Wet versterking participatie op decentraal niveau’. Dit wetsvoorstel is nog niet aangenomen.

(Integrale) samenwerking

Opvallend is dat speelvoorzieningen meerdere domeinen raakt uit de speerpunten en bijbehorende thema's. Er is een overlap met o.a. onderwijs, jeugd, sport en gezondheid. Het gaat hier niet alleen om het plaatsen van speeltoestellen, maar juist ook over sociale aspecten, zoals elkaar ontmoeten, genieten van de frisse lucht en spannende speelervaringen. Integrale samenwerking om tot uitvoering van dit beleid te komen, is dus essentieel. Een integrale aanpak helpt om een sociale, duurzame en innovatieve gemeente te zijn en te blijven. Belangrijk hierbij is om zowel bij het maken van beleid als in de uitvoering de ruimtelijke kwaliteit van het openbaar groen te versterken. Daarnaast is het ook belangrijk om de samenwerking en afstemming te blijven opzoeken met bijvoorbeeld scholen, kern- en wijkraden, buurtsportcoaches, jongerenwerkers en wijkcoördinatoren. We maken hierbij ook gebruik van verschillende platformen zoals doemee.terneuzen.nl en/of Hoplr.

Spelen en ontmoeten

Men vergeet vaak hoe het is om kind te zijn. De zichtbaarheid van een speelvoorziening is belangrijk, want kinderen zien bewegen, stimuleert andere kinderen ook om te bewegen. We maken onderscheid tussen informele en formele speelvoorzieningen. Met informele speelvoorzieningen bedoelen we de ruimte die kinderen zelf opzoeken om te spelen, maar die daarvoor niet speciaal aangewezen of ingericht is. Bijvoorbeeld stoepranden, omgevallen bomen etc. Een formele speelvoorziening is een speelruimte die speciaal ingericht is om te spelen, met speeltoestellen voor kinderen in een bepaalde leeftijdscategorie. Formele en informele speelvoorziening vormen samen de ‘bespeelbare ruimte’.

Het (kunnen) spelen draagt bij aan de ontwikkeling van het kind op lichamelijk, cognitief en sociaal-emotioneel gebied. Wanneer kinderen toegang hebben tot voldoende, kwalitatief goede speelvoorzieningen, die aansluiten bij hun ontwikkelingsniveau, heeft dit een positieve invloed op het woon- en leefklimaat en de volksgezondheid. Het Rijk stimuleert bewegen en sport op landelijk niveau. Samen met het lokaal sportakkoord richt dit speelvoorzieningenbeleid zich op een leven lang spelen en bewegen voor iedereen. De pijlers van het UNICEF initiatief Child Friendly Cities sluiten hier bij aan⁴. Deze gaan namelijk uit van de rechten van het kind en stimuleren (kansen-)gelijkheid, respect en het perspectief van het kind.

4) <https://www.childfriendlycities.org/building-child-friendly-city>

Het hebben of behouden van een ontmoetingsplek is cruciaal voor de leefbaarheid en sociale vitaliteit van een kern en daarmee van de gemeente. Ontmoeten draagt bij aan een informeel netwerk en het ontstaan van (nieuwe) initiatieven in een kern waardoor de betreffende kern leefbaar blijft. Door rondom speelvoorzieningen ook ontmoetingsplekken te creëren, investeer je in sociale relaties. Sociale relaties hebben zowel een beschermend effect als een verminderend effect op gezondheidsproblemen. Het streven van de gemeente Terneuzen is meer ontmoetingsplekken en buitensportplekken te realiseren voor de jeugd (kinderen en jongeren) en ouderen. Hierdoor dragen we bij aan een goede mentale en fysieke gezondheid van onze inwoners⁵.

Wettelijke kaders

Nederlands Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen.

Voor de veiligheid van speeltoestellen bestaat een wettelijk kader. Onder andere in het Bouwbesluit. Maar meer specifiek in het Nederlands Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen (NWS). Dit besluit stelt eisen aan de veiligheid en aan het beheer van speeltoestellen in de openbare ruimte. Alle producenten, importeurs, keurders, verkopers, installateurs en beheerders moeten zich daaraan houden. Het NWS is van toepassing op speeltoestellen in de publieke ruimte, dus niet op speeltoestellen die bij mensen thuis staan. In het NWS is de formele definitie van een speeltoestel:

“Inrichting die bestemd is voor vermaak of ontspanning, waarbij uitsluitend vande zwaartekracht of de fysieke kracht van de mens gebruik wordt gemaakt.”⁶

De gemeente is verantwoordelijk voor de veiligheid⁷:

- als wij zelf de eigenaar van een openbaar toegankelijk speeltoestel zijn;
- als wij een omgevingsvergunning hebben afgeven voor het speeltoestel;
- als het speeltoestel van een particuliere eigenaar vast in gemeentegrond is aangebracht (tenzij anders afgesproken in een overeenkomst).

Een gecertificeerd inspectiebedrijf voert één keer per jaar de inspecties uit. De medewerkers van de gemeente voeren de acties uit die hieruit voortvloeien. Zij doen tevens eens per drie maanden een eigen inspectie om te kijken of er reparaties uitgevoerd moeten worden aan de speeltoestellen. Daarnaast kunnen er incidenteel reparaties gemeld worden vanwege vandalisme, ongelukken of andere oorzaken. Dit gebeurt via het digitale formulier Melding Openbare Ruimte (MOR). We vervangen of verwijderen een beschadigd onderdeel of speeltoestel dan zo snel mogelijk. Dit alles leggen we vast in het programma ‘Playmapping’.

De Omgevingswet 2024

Vanaf 1 januari 2024 treedt de nieuwe Omgevingswet in werking. De Omgevingswet bundelt alle huidige wetten over de leefomgeving. Daarbij hoort ook één Rijksvisie op de leefomgeving: de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Een omgevingsvisie is een strategische visie voor de lange termijn voor de fysieke leefomgeving. De visie stelt de gemeente Terneuzen op met het oog op het bereiken van maatschappelijke doelen van de omgevingswet, waaronder een veilige en gezonde (fysieke) leefomgeving⁸. Door dit integraal op te pakken, onder andere met sport, speelvoorzieningen en gezondheid, past dit onderdeel binnen de visievorming over de invulling van de openbare ruimte. We gaan meer inzetten op groene buitenlocaties met buitensporttoestellen en speelvoorzieningen voor iedere inwoner. Bij het maken van inrichtingskeuzes is ook ander gemeentelijk beleid relevant zoals beleid voor groen, verkeer en riolering. Iedere plek is anders, zowel fysiek als ook de maatschappelijke vraagstukken die daar spelen. Hierdoor is maatwerk nodig om te kijken hoe de verschillende onderdelen elkaar kunnen versterken. De formele speel- of beweegruimte valt samen of versterkt de bestaande groenstructuur. Deze visie op het gebruik van de openbare ruimte voeren we door in het omgevingsplan en in het beheer van de ruimte. Zo ontstaat er een groene, veilige en goed bereikbare omgeving waarin inwoners kunnen bewegen en recreëren.

Richtlijnen voor (nieuwe) speelvoorzieningen

Om de richtlijnen en normen van goede speelvoorziening te bepalen, gebruiken we het handboek “Spelen met Ruimte” van Jantje Beton, de VNG, NUSO en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer⁹. Dit is een handboek voor gemeentelijk speelvoorzieningsbeleid.

5) Speerpunt bestuursakkoord: Thema jeugd & onderwijs Inventariseren (met jongeren) van behoefte naar ontmoetingsplekken voor jeugd 0-18 jaar, met name 12+.

6) <https://www.nwwa.nl/onderwerpen/speeltoestellen/warenwetbesluit-attractie-en-speeltoestellen>

7) <https://vng.nl/artikelen/veiligheid-speeltoestellen>

8) <https://www.denationaleomgevingsvisie.nl/default.aspx>

9) <https://docplayer.nl/68333224-Spelen-met-ruimte-handboek-gemeentelijk-speelvoorzieningsbeleid.html>

Hoe de locatie van de speelvoorziening daadwerkelijk ingericht wordt, is afhankelijk van verschillende factoren. Zoals de demografische opbouw van de wijk, de ligging van de wijk, de financiële ruimte, en zeker ook de wensen die er leven bij de gebruikers en omwonenden. Hierbij houden we rekening met toekomstbestendigheid. Een goede speelvoorziening is overzichtelijk, (sociaal)veilig, aantrekkelijk en goed te onderhouden. Hierbij hebben we ook aandacht voor klimaatadaptatie door te zorgen voor voldoende schaduwplekken door het planten van bomen en openbare watertappunten. Maar ook door te kiezen voor onverharde ondergronden en na te denken over de opslag van het water.

Om een goede speelvoorziening te maken welke ook aanzet tot bewegen hanteren we een aantal richtlijnen en maken we onderscheid in leeftijdsgroepen.

- Veiligheid:
- Speeltoestellen conform het NWS (Nederlands Warenbesluit Attractie- en Speeltoestellen);
- Speeltoestellen afgestemd op de doelgroep/leeftijd;
- Rekening houden met verkeerssituatie en aanwezigheid van waterpartijen;
- Sociale veiligheid. Kinderen onder de 6 jaar spelen onder toezicht van ouders/verzorgers.
- Bereikbaarheid:
- Actieradius: afstand die kinderen te voet afleggen
 - 0 – 6 jaar: 400 meter te voet
 - 6 jaar en ouder: 1.000 meter en verder
- Centrale ontmoetingsplek in de kern/wijk
- Hierin spelen een rol: bezorgdheid van ouders, kwaliteit van woonomgeving, mogelijkheid tot sociale controle, verkeerssituatie, beplanting.
- Variatie:
- Diversiteit;
- Inclusief (waar mogelijk voor iedereen toegankelijk en/of voor iedereen moet er iets te doen zijn);
- Uitdagend/uitnodigend.
- Betrokkenheid buurtbewoners:
- Inspraak buurtbewoners en gebruikers;
- Kern- en wijkraden;
- Burgerinitiatieven en jongerenparticipatie.

Verder in de ontwikkeling worden kinderen geleidelijk aan steeds zelfstandiger. Kinderen tot ongeveer 10 jaar zijn, net als ouderen, vaak op de buurt aangewezen. Ze hebben meer ondersteuning nodig bij het buiten spelen. Dit sluit perfect aan bij speelvoorzieningen voor een brede doelgroep. Jongeren daarentegen willen zich juist apart ontwikkelen en hebben binnen de speelvoorziening een eigen plek nodig. Dit vraagt om maatwerk met de jeugd zelf. Naast sportplekken is er ook behoefte aan ontmoetingsplekken waar je 'relaxt' kunt zitten.

Leeftijdsgroep 0-6 jaar

We onderscheiden de leeftijdscategorieën naar ontwikkelingsfase. Kinderen in de leeftijd tot zes jaar spelen vaak óf alleen óf naast elkaar, maar nog niet mét elkaar. Bij de inrichting van de speelplek houden we, naast de basisvoorwaarden voor speelvoorzieningen, rekening met:

- veiligheid: goedgekeurde speeltoestellen, verkeersluwe speelplek
- bereikbaar: We streven er naar om in een kinderrijke wijk tot 400m actieradius te voet een speelvoorziening te hebben. De speelplek moet in het zicht zijn zodat sociale controle mogelijk is. Er moeten voldoende afvalbakken en schaduw- en zitplekken zijn.
- variatie, inclusief en uitdagend: minimaal vier actieve bewegingsmogelijkheden, waar bij de voorkeur uitgaat naar minimaal vier verschillende speeltoestellen en/of speelaanleidingen. Waar mogelijk, rekening houdend met kinderen/ouders met een uitdaging.

Leeftijdsgroep 6-12 jaar

Kinderen in deze leeftijdsgroep gaan steeds meer samenspelen. Ook hier geldt dat de inrichting van de speelplek hierop toegerust is, rekening houdend met:

- veiligheid: goedgekeurde speeltoestellen, verkeersluwe speelplek.
- bereikbaarheid: We streven er naar om in een kinderrijke wijk tot 1.000m actieradius een speelvoorziening te hebben. De speelplek moet in het zicht zijn zodat sociale controle mogelijk is. Er moeten voldoende afvalbakken en schaduw- en zitplekken zijn.
- variatie, inclusief en uitdagend: minimaal vier actieve bewegingsmogelijkheden, waarbij de voorkeur uitgaat naar speeltoestellen die meerdere bewegingsmogelijkheden in zich hebben (combinatietoestellen), maar zeker ook ruimte om te rennen of voor vrij spelen. Waar mogelijk, rekening houdend met kinderen/ouders met een uitdaging.
- Vanaf 8 jaar kun je ook denken aan een trapveldje, skatebaan/pumptrackbaan of multifunctioneel speelveld.

Leeftijdsgroep 13-18 jaar

- veiligheid: goedgekeurde speeltoestellen, verkeersluwe speelplek
- bereikbaarheid: We streven er naar om in een kinderrijke wijk vanaf 1.000m actieradius en verder een speelvoorziening te hebben. De speelplek moet in het zicht zijn zodat sociale controle mogelijk is. Er moeten voldoende afvalbakken en schaduw- en zitplekken zijn.
- variatie, inclusief en uitdagend: dit is afhankelijk van de soort voorziening: trapveldje, skatebaan/pumptrackbaan, multifunctioneel speelveld, speelterrein specifiek ingericht voor deze groep. Waar mogelijk, rekening houdend met kinderen/ouders met een uitdaging.

18 jaar en ouder

Ouderen kunnen op diverse manieren gebruik maken van speelvoorzieningen. Sociale- en gezondheidsredenen kunnen daartoe aanleiding geven. Door ook ouderen mee te nemen in de speelvoorziening ontstaat er meer contact en het is goed voor de gezondheid. De meest natuurlijke weg is het vergezellen van kinderen. Ze helpen bij het spelen, letten op hen en knopen ondertussen een praatje aan met andere ouders/verzorgers. Ouderen kunnen ook gebruik maken van speelvoorzieningen zoals beweegtoestellen of gewoon op een bankje zitten uitrusten. De buurtsportcoaches spelen een rol bij het organiseren van activiteiten voor jongeren, ouderen, mensen met een handicap en anderen die om verschillende redenen niet kunnen meedoen. Het is van belang dat diverse doelgroepen gebruik kunnen maken van een speelvoorziening. Daarom is het belangrijk om speelvoorzieningen toegankelijk te maken waar het kan en mogelijk is. Dit willen we bereiken door inclusieve speeltoestellen te plaatsen en met de inrichting van de openbare ruimte hier aandacht voor te hebben.

Speelvoorzieningenbeleid gemeente Terneuzen

2.1. Huidige situatie

Als gemeente Terneuzen zijn wij verantwoordelijk voor ongeveer 175 speelvoorzieningen (in totaal ongeveer 850 speeltoestellen). Daarnaast heeft de gemeente ook speelvoorzieningen bij buurthuizen, kinderboerderijen en jeugd/kind voorzieningen (opvang) in beheer. Ook zijn er drie speeltuinverenigingen in de gemeente Terneuzen.

Speeltuinverenigingen (SPV's)

De gemeente Terneuzen heeft drie speeltuinverenigingen, namelijk Stichting Speeltuin Oranjekwartier en Speeltuin Ons Nootje in Terneuzen en Speeltuinvereniging De Miertjes in Sluiskil. Vrijwilligers beheren de speeltuin. De gemeente bekostigt de coördinatie en inspectie van de speeltoestellen. De reparaties voeren de vrijwilligers zelf uit. De beheerders zijn verplicht de inspecteurs toegang te verlenen tot de speelterreinen wanneer de inspectie plaatsvindt. De speeltuinverenigingen hebben een gebruikersovereenkomst getekend waarin de taken en verantwoordelijkheden zijn gekaderd.

Spelen in de natuur

Naast de genoemde speerpunten hecht de gemeente Terneuzen ook veel waarde aan spelen in de natuur. De gemeente heeft dan ook een natuurspeeltuin 'de Boomhut' in Terneuzen en in het bos in Axel aan de Justaasweg is er een natuurspeelplaats. De natuurspeeltuin 'de Boomhut' is in gebruik als voorziening aan organisaties en verenigingen. Er zijn incidentele gebruikers, zoals scholen en de kinderopvang. aan-z met Kids2fun-activiteiten, Sportpunt en Natuur&Zo zijn vaste gebruikers. Natuur&Zo is een regionale organisatie die door de drie Zeeuws-Vlaamse gemeenten wordt gesubsidieerd. Voor de activiteiten die Natuur&Zo in de natuurspeelvoorziening organiseert stellen we extra subsidie beschikbaar, omdat het gaat om activiteiten die alleen op onze gemeente gericht zijn. De natuurspeelplaats in Axel is openbaar toegankelijk. Daar is o.a. een kabelbaan en een klimparcours. Daarnaast zijn in beide natuurspeeltuinen tal van informele speelaanleidingen zoals boomstammen en kruipbuizen.

Vervangen speelvoor z ieningen

Bij speeltoestellen gaan we uit van een levensduur van 25-35 jaar. Mocht het voorkomen dat op basis van inspectie of bij schade/vandalisme een speeltoestel of voorziening voor die tijd aan vervanging toe is, maken we een kosten-batenanalyse. Daar kan uitkomen dat het voordeliger is om een speeltoestel te vervangen, i.p.v. te repareren. Bij het vervangen van een speeltoestel kijken we naar de richtlijnen zoals eerder gesteld in dit beleidsplan. Bij vervanging gaan we ook uit van duurzaamheid en toekomstbestendigheid maar kijken we ook naar wat past bij de demografie, omgeving en behoefte van de wijk. Bij het verplaatsen van een speeltoestel dat nog in goede staat is (bijvoorbeeld door vervanging voor ander toestel of gebruiksarm door de omgeving), zullen we deze hergebruiken op een andere manier. Bijvoorbeeld verplaatsen naar een andere plek of gebruiken voor een andere bestemming. Wanneer er nog geen andere bestemming bekend is, plaatsen we het speeltoestel in de opslag. De speelwaarde is ook een belangrijke factor. Speelwaarde realiseren die aanmoedigt tot bewegen doe je door allerlei verschillende vormen van spelen en sporten mogelijk te maken. Bijvoorbeeld glijden, klimmen, rennen, springen, draaien, etc. Speelwaarde wordt vergroot door het verbinden, koppelen, centraliseren en veilig houden van speelplekken. Bij het vervangen van speelvoorzieningen houden we hier rekening mee.

Nieuwbouw

Bij nieuwe bestemmingsplannen of (her)structureringsplannen hanteren we de gemeentelijke norm/richtlijn voor het reserveren en inrichten van speelvoorziening. De bestemmingsplannen met bestemming 'groen' bieden de mogelijkheid om speelgelegenheden te realiseren. Een aparte bestemming

'speelvoorziening' o.i.d. bestaat niet. Bij bestemmingsplannen voor het realiseren van nieuwe woonwijken hanteren we de normen voor speelvoorziening zoals hierboven uitgewerkt. Over het percentage openbaar groen binnen deze nieuwe woonwijken is vaak in een zeer vroeg stadium van planvorming, onderhandeld met bijvoorbeeld de projectontwikkelaar.

Openbare schoolpleinen en nieuwe scholen

Schoolpleinen bij scholen liggen vaak op een centrale locatie in de wijk of kern en zijn daarmee zeer geschikte locaties om speelvoorzieningen te realiseren. Ze zijn veilig en er is voldoende ruimte waardoor er een grote aantrekkingskracht is op de jeugd. Meer scholen gaan over op het omheinen van het schoolterrein, vooral om vandalisme en overlast tegen te gaan. Met als gevolg dat deze speelplekken buiten schooltijd niet meer toegankelijk zijn. Het openstellen van schoolpleinen als openbare speelruimte is een kans voor verschillende partijen; een win-win situatie voor zowel de school als de gemeente. Niet alleen het kind maar ook de buurt en de ouders profiteren er van. Hierbij dient rekening gehouden te worden met vier regels¹⁰:

Speel in op behoefte, maak er alleen een open schoolplein van als er in de buurt behoefte aan is.

Werk volgens een stappenplan waarin je nadenkt over de structurele kanten van een openbaar schoolplein. Hier is een conceptovereenkomst en demarcatielijst voor. Deze moet door gesprekken met de scholen maatwerk worden. In de concepten zijn de volgende onderdelen opgenomen: aansprakelijkheid, aanschaf, beheer, onderhoud speeltoestellen en groen.

Ga uit van inwoner- en jongerenparticipatie.

Bied alternatieven in de buurt wanneer het openbaar stellen van een schoolplein beperkingen met zich mee brengt.

De openbare schoolpleinen in onze gemeente zijn:

Basisschool De Oude Vaart, Terneuzen

Prins Willem van Oranjeschool, Terneuzen

De Kameleon, Terneuzen

De Kreeke, Westdorpe

De schoolpleinen van de nieuw te bouwen scholen worden automatisch een openbare speelruimte.

2.2. Speerpunten

Multifunctionele centrale speelvoorzieningen

Een speelvoorziening is een ontmoetingsplek voor jong en oud. Het is een plek waar de jeugd en ouderen samen komen, spelen, ontmoeten, plezier hebben en uitgedaagd worden. De speelvoorziening moet een veilige, zichtbare en centrale plek in de buurt zijn. In het kader van vitale kernen is het centraliseren van speelvoorzieningen belangrijk. Krachtige centrale buurtplekken waar je leeftijdsgenoten treft, zijn veel aantrekkelijker dan ruimten achter woningen waar weinig kinderen wonen. De grootste succesfactor bij het spelen is de aanwezigheid van andere kinderen, want kinderen spelen het liefst samen. Een centrale speelvoorziening is een plek waar andere kinderen en ouders niet alleen spelen maar ook ontmoeten, bewegen en sporten. Een laagdrempelige plaats om naartoe te gaan voor alle mensen woonachtig in de kern/wijk. Door verschillende functies als spelen, sporten en verblijven te creëren op één centrale plek, ga je van speeltuin naar speelvoorziening. Denk hierbij aan het bijplaatsen van een sporttoestel, bankjes, watertappunt en schaduwplekken. Dit draagt bij aan het bevorderen van initiatieven voor (wijk)activiteiten en samenhang. De toegankelijkheid van sport- en speelplekken voor mensen met een beperking is voor ons belangrijk. We geven hier aandacht aan door het mee te nemen bij planvorming en herinrichting. Dit beleid heeft raakvlakken met andere beleidsterreinen. Denk aan buurt- en welzijnswerk, bewegen, sporten, ontmoeten en ontwikkelen. Door een circulaire, duurzame en leeftijd overstijgende benadering van speelvoorziening kunnen de budgetten van meerdere velden, zoveel mogelijk, worden gecombineerd. Kerngericht en integraal werken kan zo meer financiële ruimte geven voor spelen, bewegen, sporten en ontmoeten.

Participatie, inclusief jongerenparticipatie

Met de invoering van de nieuwe omgevingswet, het uitdaagrecht¹¹ en de participatieverordening krijgen bewoners meer zeggenschap. Met dit beleidsplan spelen we hierop in. Als er initiatieven zijn voor fysieke aanpassingen in het openbaar gebied, stimuleren we die graag als deze bijdragen aan spelen en bewegen. Als uitgangspunt nemen we dat open en gelijkwaardige samenwerking tussen gemeente en inwoners goed is voor het onderlinge vertrouwen en het prettig samenleven. Inwoners weten namelijk vaak het beste wat er speelt in hun leefomgeving. Dit past ook binnen de gestelde richtlijnen voor het realiseren van speelvoorzieningen. Die zeggen dat er afstemming plaats moet vinden met alle betrokkenen, zowel intern als extern. Een speelvoorziening is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gemeente en de buurt. Door samen te werken met de buurt zorgen we voor draagvlak en eigenaarschap.

10) Handboek Schoolpleinen maart 2017 Sport Fryslan

11) Bij het uitdaagrecht dagen inwoners of maatschappelijke organisaties de gemeente uit; zij zeggen dat zij bepaalde gemeentelijke taken (groenbeheer, dagbesteding), eventueel met enig budget, beter en goedkoper kunnen uitvoeren.

De inwoners voelen zich gehoord, betrokken en verantwoordelijk voor een speelvoorziening en bijbehorende accommodaties.

Wanneer we het hebben over inwoners, hebben we het uiteraard ook over de jeugd (kinderen en jongvolwassenen). Zij weten wat er in de buurt speelt. Ook kunnen zij eenvoudig de wijk- en kernraden betrekken. Hoe deze jongerenparticipatie vormgegeven wordt, is maatwerk. Voor wat betreft dit beleidsplan wordt op dit moment gekozen voor incidentele participatie in de zin van medezeggenschap en betrokkenheid. Hierbij speelt vaak aan-z als uitvoerend jeugd- en jongerenwerkorgaan een intermediaire rol. Maar ook de wijkcoördinatoren en scholen hebben een belangrijke signalerende functie.

We zetten het online participatieplatform en de buurtapp in. De Hoplr-app is gratis en alle inwoners kunnen er gebruik van maken. Via het online participatieplatform (doemee.terneuzen.nl) kunnen inwoners meedenken en meedoen met projecten van de gemeente. Het geeft buurtbewoners de mogelijkheid om elkaar te bevragen en te informeren. Dat kan in een buurt zijn of afhankelijk van het onderwerp in de hele gemeente. De gemeente Terneuzen vindt het belangrijk dat mensen kunnen meepraten en meedenken bij het vernieuwen van speelvoorzieningen. Door deze twee middelen in te zetten kunnen we de behoefte van de inwoners in kaart brengen, bijvoorbeeld door een poll of enquête uit te zetten. Inwoners kunnen zelf ook initiatieven op het platform zetten. De gemeente kan zogenoemde burgerinitiatieven in uitvoering brengen wanneer ze aan de randvoorwaarden voldoen:

- Er zijn financiële mogelijkheden.
- Het initiatief moet openbaar te gebruiken zijn.
- Het past bij de beleidsuitgangspunten (bijvoorbeeld stimuleert spelen, bewegen, ontmoeten).
- Er is draagvlak vanuit de omgeving.
- Het heeft een toegevoegde waarde voor de omgeving.
- Er wordt rekening gehouden met bewoners met een beperking.
- Er zijn afspraken over gebruik, beheer en onderhoud, waarbij de initiatiefnemers ook een rol hebben.
- Het past bij overig beleid binnen de gemeente, zoals groenvoorziening, inrichting openbare ruimte, verkeer en riolering etc.

Inclusieve speelvoorzieningen

De gemeente Terneuzen is van mening dat natuurlijk en vrij spelen voor iedereen toegankelijk moet zijn. Samen spelen kan gestimuleerd worden door specifieke groepen bij het spelontwerp te betrekken.

In de notitie 'aan de slag met samen spelen' van de VNG¹² staan aandachtspunten waarmee dit mogelijk kan worden gemaakt. Speelvoorzieningen moeten, voor zover mogelijk, toegankelijk zijn voor inwoners met een uitdaging. Voor meer dan 100.000 kinderen met een uitdaging in Nederland is toegankelijkheid van speelplekken een probleem. Niet mee kunnen spelen en er dus niet bij horen zijn negatieve ervaringen die we zoveel mogelijk willen voorkomen.

De notitie zegt dat speelvoorzieningen toegankelijk moeten zijn en bereikbare speelaanleidingen moeten hebben voor kinderen met hun uitdagingen en mogelijkheden. Zo kan iedereen spelen, ook ouderen, kinderen en volwassenen met een (andere) uitdaging. De metafoer 'de samen-speelbril' dwingt ons om te kijken naar een speelvoorziening vanuit de positie van mensen met een uitdaging. De Speeltuinbende (kinderen die hebben meegewerkt aan het onderzoek van de VNG) geeft het volgende aan: 70% moet bereikbaar zijn en 50% moet bespeelbaar zijn. Bij bereikbaarheid kun je denken aan:

- Veilige toegangswegen;
- Voldoende invalideparkeerplaatsen en een goed fietsenrek ook voor tandems;
- Ruime ingang die goed zicht- en vindbaar is;
- Mogelijkheid tot een afgesloten speelvoorziening;
- Begaanbare paden. Daarbij is het uitgangspunt 70% bereikbaarheid en dat betekent dus ook dat 30% uitdagender is.

Met bespeelbaar bedoelen we:

- Een speelplek met groen, zon en schaduw;
- Speelplekken indelen in zones, zodat spellen elkaar niet kruisen. Hiermee is de speelplek duidelijker en veiliger;
- Rustplekken die voor iedereen gebruikt kunnen worden;
- Inclusieve speeltoestellen.

Bij het vernieuwen en/of aanleggen van nieuwe speelvoorzieningen hanteren we deze uitgangspunten om zo meer inclusieve speelvoorzieningen te realiseren. De notitie zal dienen als naslagwerk. We zoeken een actieve samenwerking met De Speeltuinbende, Jantje Beton en het Speelfonds.

Stimuleren van buitenspelen

Er zijn in Nederland 300.000 kinderen die nooit buitenspelen.¹³ Iedere tweede woensdag in juni is het nationale buitenspeeldag. Als gemeente Terneuzen willen we die dag in zo veel mogelijk kernen een

¹²<https://vng.nl/publicaties/inspiratiebundel-aan-de-slag-met-samen-spelen>

¹³<https://jantjebeton.nl/>

middag met leuke buitenactiviteiten, georganiseerd in bijvoorbeeld een verkeersluwe straat of speelvoorziening in de buurt. Het doel is om kinderen te laten zien dat buiten spelen leuk kan zijn. Hierdoor dragen we bij aan het verbeteren van de gezondheid van de kinderen en het samen buiten spelen. We werken hiervoor samen met de wijkcoördinatoren en onze netwerkpartners zoals aan-z, Sportpunt en Natuur&zo. Maar ook de dorps- en kernraden, scholen en inwoners. We stimuleren ook de organisaties van de speelweken door er bekendheid (intern en extern) aan te geven, te bezoeken en subsidiëren. De Speelweek is een jaarlijkse speelevenement in verschillende kernen waar alle kinderen, soms vijf dagen kunnen spelen en bewegen. Vrijwilligers organiseren de speelweken. Zij vragen een bijdrage voor deelname.

Jongerenontmoetingsplek (JOP)

Jongeren hebben behoefte om zich, los van hun ouders, te ontwikkelen met leeftijdgenoten. We willen jongeren een eigen plek geven binnen de gemeente. Een plek die sociaal veilig is als onderdeel van de speelvoorziening. Een geschikte ruimte is goed bereikbaar, zichtbaar en het is een plek waar een beetje geluid niet direct tot overlast leidt. Voor de uitvoering is het van groot belang om dit samen met jongeren te doen. Dit willen we bereiken door inwoner- en jongerenparticipatie en samen te werken met onze partners op het gebied van jeugd. Samen met omwonenden en gebruikers stellen we bij grotere plekken gebruiks- en gedragsregels op. Dit kan gaan over de openingstijden, gebruik van fietsen en (voet)ballen binnen de speelvoorziening en rookgedrag. Ook gelden natuurlijk op alle speelplekken de regels uit de plaatselijke verordening. Met een JOP voorkomen we samenscholing op ongewenste plekken en regisseren wij de plek waar ze kunnen samenkomen. Ook hebben we hiermee een middel om eenzaamheid onder jongeren onder de aandacht te brengen en te verminderen. We zetten ons in om ontmoetingsplekken in wijken met veel jongeren en speelgelegenheden te realiseren.

2.3. Financiële paragraaf

Voor het vervangen van speeltoestellen is t/m 2027 jaarlijks € 34.350 begroot. Voor het onderhouden van openbare speelvoorzieningen is in 2023 € 63.900 begroot (vanaf 2024 t/m 2027 € 67.400). Voor het keuren van de speeltoestellen in de gemeente Terneuzen is per jaar € 13.300 begroot. Daarnaast ramen we ook kosten voor de bemonstering van de natuurspeeltuinen door het Waterschap, dit kost € 2.100.

Bestuursakkoord

Vanuit het bestuursakkoord is er extra geld vrijgemaakt voor:

- vormgeving jongerenbetrokkenheid en participatie, € 50.000 per jaar
- de vernieuwing van ontmoetingsplekken en speelgelegenheden, € 150.000 per jaar

Het college heeft besloten de volgende verdeling tot en met 2027 toe te passen:

	2023	2024	2025	2026	2027
Speelvoorzieningen Exploitatie	€ 120.000	€ 65.000	€ 55.000	€ 55.000	€ 55.000
Welzijnsaccommodaties	€ 44.000	€ 85.000	€ 95.000	€ 95.000	€ 95.000
Burgerparticipatie	€ 36.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
Totaal	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000

De besteding van het budget speelvoorzieningen werken we verder uit in het uitvoeringsplan.

Investeringsbudget speelvoorzieningen

Naast het extra geld wat bij het bestuursakkoord is vrijgemaakt, is bij de Kaderbrief 2023-2026 een investeringsbudget van structureel € 60.000 beschikbaar gesteld voor speelvoorzieningen. Dit budget kan ingezet worden voor speeltoestellen met een aanschafwaarde vanaf € 25.000. De jaarlijkse kapitaal-lasten van deze investeringen komen ten laste van de exploitatie van de gemeente.

	2023	2024	2025	2026	2027
Investeringsbudget speelvoorzieningen Kaderbrief 2023-2026		€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000

Totaaloverzicht budgetten speelvoorzieningen

	2023	2024	2025	2026	2027
Exploitatiebudget (bestuursakkoord)	€ 120.000	€ 65.000	€ 55.000	€ 55.000	€ 55.000
Investeringsbudget (bestuursakkoord)		€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000
Onderhoudsbudget	€ 63.900	€ 67.400	€ 67.400	€ 67.400	€ 67.400
Vervangingsbudget	€ 34.350	€ 34.350	€ 34.350	€ 34.350	€ 34.350
Keuring toestellen	€ 13.300	€ 13.300	€ 13.300	€ 13.300	€ 13.300
Totaal speelvoorzieningen:	€ 231.550	€ 240.050	€ 230.050	€ 230.050	€ 230.050